

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Pactum, Deurne

Toezicht JeugdzorgPlus

Rapport Pactum, locatie Deurne

De hulpaanbieder aan het woord

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

Pactum is trots op onze bevlogen medewerkers. Zij zetten zich elke dag binnen de uitdagende context van de JeugdzorgPlus in om goede zorg te leveren aan jongeren die veelal complexe problematiek hebben. Het is niet gemakkelijk om binnen het spanningsveld van o.a. personeelstekorten en bouwkundige uitdagingen goede zorg te leveren en door te ontwikkelen. Wij zijn er trots op dat onze medewerkers zich hier dagelijks voor inzetten. Pactum geeft de zorg graag vorm samen met de jongeren zelf. Wij zijn er trots op dat jongeren aangeven dat er naar ze geluisterd wordt.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

Wij volgen alle verbeterpunten in dit rapport op. Wij willen voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Onze hoogste prioriteit ligt in het minder inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen. Deze moeten een ultimatum remedium worden die, als ze onverhoopt toch nodig zijn, zo kort als mogelijk duren, zo min mogelijk negatieve impact hebben en goed geregistreerd en geëvalueerd worden. In ons beleidsplan voor 2024 hebben deze punten prioriteit gekregen.

Dit hebben wij nodig om te kunnen verbeteren:

Ons beleidsplan voor 2024 moet leiden tot kwalitatief betere zorg. Er wordt prioriteit gemaakt van voldoende bezetting, scholing en ondersteuning van ons personeel. Voor een aantal randvoorwaarden dat nodig is voor goede zorg, zijn wij afhankelijk van onze opdrachtgevers en ketenpartners met wie wij het gesprek zullen blijven voeren over:

- Noodzaak voor meer preventieve zorg en minder spoedplaatsingen;
 - Voldoende aanbod van vervolghulp;
 - Toereikende tarieven.
- Op deze wijze willen wij bereiken dat onze jongeren jeugdzorg krijgen die kwalitatief goed, passend, professioneel en warm is.

Conclusie van de inspectie

De inspectie constateert dat medewerkers van Pactum, locatie Deurne zich inspanssen om voor iedere jongere een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren. Het lukt in de praktijk niet om dit altijd te realiseren. Pactum, locatie Deurne slaagt er onvoldoende in om actief te werken aan terughoudendheid rondom de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen doordat de groepsgrootte, de gebouwen en de arbeidsmarktproblematiek belemmerend zijn. Pactum, locatie Deurne voldoet op een groot aantal onderdelen niet aan de Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen. Hierop is verbetering nodig. Gezien de ontwikkelingen bij Pactum, heeft de inspectie de bestuurder verzocht om maatregelen om de kwaliteit en veiligheid van de hulp in de komende periode te bewaken en verbeteren. De inspectie ziet hier geïntensiveerd op toe. Daar waar de samenwerking met de opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners nodig is om verbetering te realiseren, wordt van alle partijen een gezamenlijke verantwoordelijkheid verwacht om te komen tot passende oplossingen geredeneerd vanuit het belang van de jongeren.

1 Inleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd voert toezicht uit naar de ombouw van de JeugdzorgPlus. Als onderdeel van dit toezicht voerde de inspectie in november 2023 toezicht uit bij Pactum, locatie Deurne. In dit rapport staan de uitkomsten van dit toezicht.

Aanleiding: Verbetering is nodig in JeugdzorgPlus voorzieningen

De aanleiding voor het toezicht is de snelle afname van het aantal plaatsingen van jongeren in de gesloten jeugdhulp. De inspectie maakt zich zorgen dat, tijdens maar ook na de ombouw van de JeugdzorgPlus, jeugdigen en gezinnen die complexe problemen hebben, niet tijdig passende hulp (van voldoende kwaliteit) krijgen. Meer informatie over de ombouw JeugdzorgPlus en de aanleiding van het toezicht staat nader beschreven in een [toelichting](#) die de inspectie op haar website publiceerde.

Om te bepalen waar het toezicht van de inspectie zich precies op moest richten, voerde de inspectie begin 2023 een eerste verkennend toezicht uit. Zo spraken inspecteurs met 81 jongeren over hun ervaringen met de hulp die zij ontvingen. In deze [publicatie](#) van juli 2023 staan de eerste bevindingen van de inspectie en ook waar de inspectie zich het meeste zorgen om maakt. De inspectie vindt namelijk dat verbetering binnen de JeugdzorgPlus nodig is. In het bijzonder als het gaat om toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen. Uit de gesprekken met jongeren blijkt dat vrijheidsbeperkende maatregelen nog té veel worden toegepast. Andere aandachtspunten zijn het voorkomen van overplaatsingen, de tijdigheid en beschikbaarheid van passende hulp en het organiseren van passend onderwijs/dagbesteding gedurende het verblijf van jongeren in de JeugdzorgPlus.

Door toezichtbezoeken uit te voeren bij alle JeugdzorgPlus instellingen maakt de inspectie inzichtelijk in hoeverre de instellingen op dit moment voldoen aan de veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, en waar de meeste prioriteiten liggen in het verbeteren van de kwaliteit. De veldnormen zijn, vooruitlopend op het in werking treden van de wet rechtspositie gesloten jeugdhulp, door de sector opgesteld en zij hebben zich aan de toepassing hiervan met ingang van 1 juli 2023 gecommitteerd. De inspectie wil instellingen stimuleren om hun eigen veldnormen te hanteren en ontwikkelingen in het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen bevorderen en versnellen. Daarnaast haalt de inspectie tijdens het toezicht informatie op over interne en externe factoren die het toepassen van de veldnormen en het bieden van tijdige en passende hulp en onderwijs/dagbesteding bevorderen of belemmeren, zowel op niveau van de instelling als op regionaal en landelijk niveau.

Nadat de inspectie de vijftien toezichtonderzoeken heeft uitgevoerd bij alle locaties van de JeugdzorgPlus instellingen, stelt zij een overkoepelende rapportage op.

Doel hiervan is om rode draden en externe factoren die de ontwikkelingen in de af- en ombouw van de gesloten jeugdzorg en het terugdringen van vrijheidsbeperking belemmeren te adresseren bij stakeholders op regionaal en landelijk niveau.

Opzet van het onderzoek

Voor het toezicht hanteert de inspectie vijf thema's:

1. Passende hulp en onderwijs/dagbesteding
2. Preventie van vrijheidsbeperking
3. Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen
4. Evaluatie en reflectie
5. Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie

Voor thema 1 maakt de inspectie gebruik van de thema's 'uitvoering hulp' en 'uitvoering doorlopend & geïntegreerd dagprogramma' uit het Kwaliteitskader JeugdzorgPlus 2.0, maart 2019.

- [Kwaliteitskader-JeugdzorgPlus-2.0.pdf \(jeugdzorgnederland.nl\)](#)

Daarnaast maakt de inspectie voor dit thema gebruik van de definitie van passende hulp zoals gehanteerd vanuit het programma passende hulp.

- [Toezicht op passende jeugdhulp | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igj.nl\)](#)

Voor de thema's 2 t/m 5 maakt de inspectie gebruik van de Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, oktober 2022

- [JEU-Veldnormen-okt2022-2.pdf \(jeugdzorgnederland.nl\)](#)

De inspectie gebruikt voor dit toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen wordt met elkaar vergeleken en gewogen. De bronnen die de inspectie voor dit toezicht gebruikt zijn terug te vinden in de bijlage.

De ombouw van JeugdzorgPlus in regio Zuidoost

Voor de ombouw van de JeugdzorgPlus is er in maart 2021 een bovenregionaal plan opgesteld door het Landsdeel Zuidoost en de regio Zuid-Limburg samen met toenmalige Via Icarus en Bijzonder Jeugdwerk, ondertussen bekend als ViaJeugd en Pactum, locatie Deurne. In december 2023 is er een herijkt 'Bovenregionaal plan JeugdzorgPlus' opgesteld voor landsdeel zuidoost. Hierin staat onder andere een herijking van de landelijke, integrale doelen:

- Geen vrijheidsbeperkende maatregelen, tenzij! Hier valt ook onder het geen gebruik van maken van separeerruimtes (uiterlijk per 1-1-2024);
- Ombouw van het vastgoed naar kleinschaligheid (uiterlijk per 1-1-2025);
- Afbouw van jeugdzorgplus-voorzieningen (uiterlijk per 1-1-2030) en
- Implicaties voor en verbeteren van onderwijs aan jeugdigen.

In de herijking is een aantal onderdelen verder opgenomen zoals een capaciteitsprognose, de uitkomst van de behoefteanalyse doelgroepen (zoals samenhang ggz en Lvb), de alternatieven voor gesloten jeugdhulp in regiobeelden, een passage over residentieel onderwijs, de bovenregionale gemeentelijke samenwerking in enkele landsdelen en een aangepaste planning met landelijke mijlpalen.

Het geactualiseerde bovenregionaal plan beschrijft een aantal fundamentele knelpunten om de ombouw van de JeugdzorgPlus in het landsdeel te realiseren. Deze betreffen de tarieven, een toereikend aanbod, de benodigde capaciteit in relatie tot de landelijke benodigde capaciteit, de aansluiting met het onderwijs en het tempo van de transformatie.

Beschrijving Pactum, locatie Deurne

Stichting Pactum biedt gezinnen en jeugdigen tot 27 jaar hulp, uiteenlopend van lichte ambulante hulp tot intensieve specialistische hulp in zowel open als gesloten settings. Stichting Pactum heeft twee hoofdvestigingen en 8 regiokantoren verspreid over 3 provincies (Noord-Brabant, Limburg en Gelderland) en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41055988. Per 1 januari 2023 heeft een juridische fusie plaatsgevonden tussen de Stichtingen Pactum, Bijzonder Jeugdwerk en Rubicon Jeugdzorg. Ottho Gerhard Heldring is een jaar eerder al onderdeel geworden van Stichting Pactum. Samen zijn zij verder gegaan onder de naam 'Stichting Pactum'. Stichting Pactum is onderdeel van de Vigogroep. Naast jeugdzorg biedt de Vigogroep ook forensische zorg en geestelijke gezondheidszorg. Onder de Vigogroep vallen in totaal vijf zelfstandige stichtingen, die hun hulpverlening, kennis en middelen bundelen.

De locatie Deurne, het voormalige Bijzonder Jeugdwerk, biedt specialistische hulp aan jeugdigen en gezinnen die te maken hebben met meervoudige complexe gedragsproblemen en psychiatrische problemen. Dit doet zij ambulant, met diagnostiek, met groepen in de open jeugdzorg en met het bieden van specialistische behandeling.

Als de gedragsproblemen leiden tot hoge veiligheidsrisico's en er een machtiging gesloten jeugdhulp voor JeugdzorgPlus is uitgesproken door een kinderrechter, dan worden jeugdigen behandeld in een gesloten behandelgroep. Op de locatie Deurne wordt JeugdzorgPlus geboden. Op het terrein zijn vier gesloten groepen gevestigd, verdeeld over twee gebouwen, voor maximaal 39 jeugdigen. Eén groep is een meidengroep. Elke groep beschikt over een eigen keuken, een woonkamer, slaapkamers voor de jeugdigen en een omheinde tuin. Op het terrein zijn naast de open residentiële groepen, een activiteitencentrum, een school van De Korenaer, onderdeel van de Aloysius stichting en een kleine boerderij met kleinere dieren aanwezig.

Op de locatie Deurne verblijven op de gesloten groepen op het moment van toezicht het maximaal aantal jeugdigen, namelijk 42. Twee bedden zijn specifiek bestemd voor jongeren met een voorwaardelijke machtiging gesloten jeugdzorg. Op de groepen werken zowel jeugdzorgwerkers C als jeugdzorgwerkers D, waarbij de jeugdzorgwerkers C SKJ-geregistreerd zijn. De jeugdzorgwerkers C hebben ten opzichte van de jeugdzorgwerker D meer coachende rol. Daarnaast is er aan iedere groep een behandelcoördinator (gedragswetenschapper) gekoppeld die SKJ- en/of BIG-geregistreerd is. De vier gesloten groepen kennen dezelfde operationeel manager.

Pactum heeft naast de locatie Deurne ook op de locatie Zetten JeugdzorgPlus groepen. Binnen Pactum werken deze groepen samen en worden er soms jeugdigen doorgeplaatst tussen de twee locaties. De twee locaties vallen onder andere bovenregionale plannen, hierdoor hebben de locaties te maken met verschillende financieringen (zie thema 5).

2 Conclusie

In dit hoofdstuk geeft de inspectie haar conclusies weer. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk beschreven hoe het vervolg van het toezicht eruit zal zien.

Passende hulp

De inspectie constateert dat medewerkers van Pactum, locatie Deurne zich inspannen om samen met school (De Korenaer, onderdeel van de Aloysius stichting) voor iedere jongere een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren. Pactum, locatie Deurne, biedt naast onderwijs een afwisselend programma met activiteiten en clubjes.

De inspectie kan niet beoordelen in hoeverre de hulp aansluit op de verklarende analyse, omdat deze ontbreekt. Wel bevatten de dossiers een plan voor passende hulp. Bij het kunnen bieden van het integraal dagprogramma aan jongeren ziet de inspectie mogelijkheden tot verbetering in de samenwerking met De Korenaer, onderdeel van de Aloysius stichting. Daarnaast ontbreekt het regelmatig aan goede vervolghulp of een alternatief zorgaanbod voor jongeren die kunnen uitstromen bij Pactum, locatie Deurne. Hierdoor komt een tijds doorstroom en een passend aanbod in het geding.

Terugdringen inzet vrijheidsbeperkende maatregelen

De inspectie concludeert dat Pactum, locatie Deurne er onvoldoende in slaagt om actief te werken aan terughoudendheid rondom de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen doordat de groepsomvang, de gebouwen en de arbeidsmarktproblematiek hierin belemmerend zijn. Daarnaast is op de locatie Deurne van Pactum sprake van inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen als pedagogische maatregel(en). Wel concludeert de inspectie dat het terugdringen van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen onderwerp van gesprek is en het bewustzijn hierover aanwezig is en waar mogelijk ingezet wordt bij het inzetten van alternatieve interventies.

Pactum, locatie Deurne voldoet op een groot aantal onderdelen niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* en hierop is verbetering nodig. Het gaat om het voor de jongeren zichtbaar maken van de groepsregels en dagroutine afspraken, de tijdigheid en kwaliteit van de signaleringsplannen en het voldoende betrekken van een gedragsdeskundige bij elke inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. Daarnaast moeten maatwerk afspraken gemaakt worden over de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen gemotiveerd vanuit het persoonsbeeld, het persoonlijk perspectief en/of de individuele behandeling. Er mogen geen generieke maatregelen worden ingezet, zoals het pedagogisch inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen bij een jongere of het standaard/generiek inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen in fases. De volgende punten vragen eveneens aandacht van Pactum, locatie Deurne: het inzetten van alternatieven voor vrijheidsbeperkende maatregelen als de spanning oploopt en het nabespreken en evalueren van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen met iedere jongere.

Verder verdient het registreren en analyseren van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen verbetering.. Pactum, locatie Deurne moet zorgdragen voor een toereikende formatie personeel (kwantitatief en kwalitatief) die aansluit bij het verder terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen en het werken met kleinschalige groepen. Ook dienen medewerkers een passend scholingsprogramma gericht op het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen te ontvangen. Tenslotte voldoet de veilige ruimte niet aan de vereiste voor een veilige kindvriendelijke ruimte.

Randvoorwaarden

De inspectie concludeert dat Pactum, locatie Deurne bij het kunnen bieden van passende zorg en het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen ook afhankelijk is van externe factoren. Blijvende afstemming over de financiering met de regio is noodzakelijk om de om- en afbouw van de JeugdzorgPlus op een zo veilig mogelijke manier plaats te laten vinden voor de jongeren. Hiervoor zijn investeringen nodig op zowel de korte als lange termijn. Hierbij dient als uitgangspunt te gelden dat er kwalitatief en kwantitatief toereikend en passend hulpaanbod is voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient. Ook dienen voldoende (financiële) middelen beschikbaar te zijn om te werken met groepen die voldoen aan de normen voor kleinschaligheid en voldoende voorzieningen en personeel om de veiligheid te kunnen garanderen.

Eerder toezicht JeugdzorgPlus bij Pactum

De inspectie heeft eerder in juni 2023 een toezicht uitgevoerd naar de JeugdzorgPlus op de locatie Zetten. Aanleiding hiervoor waren zorgen over het pedagogisch klimaat op de groepen vanuit meldingen uit 2022 en 2023 en een signaal in mei 2023 dat er nog veel vrijheidsbeperkende maatregelen worden toegepast bij de locatie Zetten. De conclusies van de inspectie in dit rapport over de locatie Deurne en in de rapporten over de locatie Zetten maken dat de zorgen vanuit de inspectie over de kwaliteit van zorg niet zijn verminderd.

Vervolg

Gezien de verbeteropgave die er voor Pactum breed in de organisatie ligt gaat de inspectie haar toezicht intensiveren en de voortgang van de nodige verbeteringen nauwgezet volgen in het risico-gestuurde toezicht. De inspectie verwacht dat Pactum de in dit rapport genoemde verbeterpunten meeneemt in een Pactum brede verbeterplan met concrete maatregelen om de geconstateerde tekortkomingen op te heffen, inclusief termijnen waarbinnen deze maatregelen geïmplementeerd zijn. De inspectie volgt de voortgang van de verbetermaatregelen vanuit het geïntensiveerde toezicht.

Waar de samenwerking met opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners nodig is in het kunnen voldoen aan de gestelde normen en het bewaken van voldoende beschikbaar passend hulpaanbod in de regio, verwacht de inspectie dat alle partijen een gedeelde verantwoordelijkheid voelen om te komen tot een passende oplossing geredeneerd vanuit het belang van de jongeren.

De veldnormen bevatten de aankondiging dat deze regelmatig, op basis van de ervaringen, geëvalueerd worden. Gezien de geconstateerde overeenkomsten bij de JeugdzorgPlus instellingen in de registratie en evaluatie van vrijheidsbeperkende maatregelen, roept de inspectie Pactum op om, samen met de overige JeugdzorgPlus aanbieders, tenminste op deze thema's het gesprek te voeren over de ervaringen die zijn opgedaan bij het implementeren van de veldnormen en te bezien of bijstelling van de veldnormen nodig is. Dit met inachtneming van de vereisten die de Wet rechtspositie gesloten jeugdzorg aan de registratie stelt.

Ook gaat de inspectie in gesprek met een vertegenwoordiging van de gemeenten uit de jeugdhulpregio's in Oost over de randvoorwaarden en de inspanningen die nodig zijn om te komen tot een kwalitatief en kwantitatief toereikend en passend hulpaanbod voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het toezicht gepresenteerd, zoals de inspectie deze aantrof op het moment van toezicht. De inspectie beschrijft per thema wat haar bevindingen zijn en licht deze toe. Ook heeft zij aandacht voor de factoren die op de thema's van invloed zijn en beschrijft deze onder de verschillende thema's.

Thema 1: Passende hulp en onderwijs/dagbesteding

Jongeren en hun ouders hebben recht op tijdig passende en ononderbroken hulp en onderwijs/dagbesteding. De inspectie beschrijft bij dit thema of het de organisatie lukt om dit te realiseren en welke factoren een rol spelen indien dit niet lukt.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op het betreffende thema.

Thema	
1	Passende hulp en onderwijs/dagbesteding
De inspectie verwacht dat de instelling aan iedere jongere passende hulp en dagbesteding biedt die aansluit op het plan met een verklarende analyse. Tevens verwacht de inspectie dat de hulp bijdraagt aan het afwenden van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige en dat het gezin deze hulp tijdig en ononderbroken ontvangt.	

Bevindingen van de inspectie

Verklarende analyse

Uit de toegestuurde documenten blijkt dat ongeveer 80% van de plaatsingen gebeurt vanuit een crisis of met een spoedmachtiging uithuisplaatsing. De managers bevestigen dit in een gesprek aan de inspectie. Gedragswetenschappers, medewerkers, verwijzers en ouders geven aan dat een verklarende analyse voorafgaand aan de plaatsing ontbreekt. Ook ziet de inspectie geen verklarende analyse in de cliëntendossiers. Wel treft de inspectie hier veel informatie aan over de problematiek en de behandelingen die de jongeren krijgen.

Passende hulp

Een groot deel van de jongeren heeft al eerder jeugdhulp ontvangen, zowel ambulante hulp als verblijf. Dit blijkt uit gesprekken met de jongeren en ouders. Uit de cliëntendossiers en de gesprekken met de verwijzers is vast te stellen dat er enkele jongeren zijn waarvan JeugdzorgPlus de eerste hulpvorm is voor de betreffende jongere.

In de dossiers van de jongeren ziet de inspectie dat er sprake is van stepped care en niet van matched care, er wordt eerst een andere (lichtere) vorm van hulp ingezet voordat jongeren opgenomen worden in de JeugdzorgPlus. Verwijzers en ouders geven aan dat zij andere zorg hebben ingezet om plaatsing in de JeugdzorgPlus te voorkomen. Een belemmering hierbij, waardoor een plaatsing in de JeugdzorgPlus toch noodzakelijk bleek, is mede het ontoereikende aanbod in de regio.

“Er is best wel wat aan ambulante hulp in de regio, maar drie maanden wachtlijst is niks. En dan na de intake weer op een wachtlijst. Dat is heel schrijnend, want dan escaleert het en loopt het op crisis uit.” *Verwijzer*

Ouders, jongeren en verwijzers vertellen de inspectie dat zij ervaren dat de hulp die geboden wordt bij Pactum locatie Deurne aansluit op de problematiek van de jongeren. De ouders en verwijzers vinden dat het aansluit omdat de jongeren op de groepen in de open jeugdhulp veel wegliepen en een gevaar voor zichzelf waren. De jongeren en ouders geven daarnaast aan dat de hulp passend is omdat de medewerkers een goed beeld hebben van de jongeren. De jongeren vertellen de inspectie dat er naar ze geluisterd wordt door de medewerkers.

“De eerste weken heeft mijn kind met spullen lopen gooien en was er sprake van forse zelfbeschadiging. Petje af voor de medewerkers van Deurne om met zulke jongeren om te blijven gaan.” *Ouder*

De medewerkers vertellen de inspectie dat de behandeling op de groep veel beter kan als er sprake zou zijn van kleinere groepen. Ook belemmert de huidige huisvesting de groepsleiding in het bieden van maatwerk per jongere. Er zijn weinig of geen ruimtes waar groepsleiding even rustig met een jongere apart kan zitten voor een 1 op 1 gesprek.

Er is een gevarieerd behandelaanbod voor de jongeren beschikbaar bij Pactum locatie Deurne, naast de behandeling op de groep. De gedragswetenschappers, medewerkers, verwijzers en ouders vertellen dat hiervoor lange wachtlijsten zijn. De langste wachtlijst op het moment van toezicht is voor contextueel behandelen en voor het diagnostisch onderzoek (4 tot 6 maanden). Hierdoor kan niet altijd ingezet worden wat het best passend is. In praktijk betekent dit dat met ouders gekozen wordt voor een andere interventie, ook gezien de korte machtigingen (3 maanden) die worden afgegeven door de rechtbank.

Integraal dagprogramma

Alle jongeren die de inspectie sprak gaan naar De Korenaer, een school op de locatie, onderdeel van de Aloysius stichting. Het onderwijsaanbod leidt op tot vmbo-tl. Voor jongeren die de havo of het vwo volgen, wordt contact gelegd met de school van herkomst zodat zoveel als mogelijk het onderwijs voortgezet kan worden. Medewerkers geven aan dat de start op school sneller zou moeten. De intake voor school duurt lang en daarmee is een jongere langer op de groep zonder zinvolle dagbesteding. Tijdens het toezicht waren twee jongeren op één groep die al een maand wachten op de start van school.

Medewerkers en managers vertellen de inspectie dat de afstemming met het onderwijs beter kan. Zij geven aan dat zij er last van hebben dat de jongeren vanuit school snel terug worden gestuurd. Soms komt een jongere dan direct naar de groep, ook gebeurt het regelmatig dat een jongere op het terrein of het bos ernaast loopt, zonder dat de groep geïnformeerd is. Medewerkers horen dan té laat van school dat een jongere naar de groep is gestuurd, of alleen ouders worden gebeld door school en niet de groep. De medewerkers geven verschillende oplossingsrichtingen aan om dit te verbeteren zoals de inzet van pedagogisch medewerkers van Pactum op de school.

De inspectie hoort van gedragswetenschappers, medewerkers, ouders en jongeren dat er een afwisselend dagprogramma is, met naast school ook andere activiteiten en clubjes. Medewerkers vertellen dat dit wordt georganiseerd door een apart team op de locatie, genaamd het cultureel werk. De jongeren vertellen dat zij aan verschillende clubjes deelnemen. Eén van de jongere helpt graag mee met koken op de groep.

De medewerkers vinden het een nadeel dat de clubjes niet in de weekeinden en op de avonden worden aangeboden. Ook zouden medewerkers graag zien dat er meer maatwerk mogelijk is zoals bijvoorbeeld het aan een motor sleutelen of mountainbiken of een sport die de jongere al beoefent, wat niet standaard in het aanbod zit zoals bijvoorbeeld basketbal.

Vervolgaanbod

Ouders, jongeren en verwijzers vertellen aan de inspectie dat voor bijna alle jongeren al een vervolgplan aanwezig is. De verwijzers geven aan dat vervolgplekken voor deze doelgroep moeilijk te vinden zijn, mede door ontoereikend aanbod en de wachtlijsten op de open groepen in de regio. De gedragswetenschappers geven aan dat er sprake is van interne doorstroom binnen de locatie Deurne van de JeugdzorgPlus groepen naar de open jeugdhulp groepen. Dat maakt het vinden van een vervolgplek makkelijker. Tegelijkertijd waken zij ervoor dat niet om die reden gekozen wordt voor deze groepen, er moet gekeken worden naar de beste plek voor de jongeren.

De gedragswetenschappers vertellen dat er een interdisciplinair expertise overleg is, buiten het reguliere MDO. Hier worden de complexere problematieken besproken. Dit kan complex zijn op inhoud of op het vinden van bijvoorbeeld een vervolgplek. Hier nemen ook de manager en psychiater aan deel zodat er ook direct doorzettingsmacht ontstaat. Deze overleggen kunnen ook met spoed worden ingepland.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie constateert dat medewerkers van Pactum, locatie Deurne zich inspannen om samen met school (De Korenaer, onderdeel van de Aloysius stichting) voor iedere jongere een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren. De inspectie kan niet beoordelen in hoeverre de hulp aansluit op de verklarende analyse, omdat deze ontbreekt.

De inspectie concludeert daarnaast dat op de volgende knelpunten bij Pactum, locatie Deurne verbetering nodig is om passende hulp daadwerkelijk uit te voeren:

- De wachtlijsten voor interne behandeling, wat in het bijzonder belemmerend werkt als een jongere een machtiging heeft voor drie maanden.

De inspectie ziet daarnaast de volgende verbeterpunten voor Pactum, locatie Deurne in samenwerking met de opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners:

- Het ontbreken van een verklarende analyse voorafgaand aan de plaatsing (wat onder andere samenhangt met de grote hoeveelheid spoedplaatsingen).
- De knelpunten in de samenwerking met De Korenaer, onderdeel van de Aloysius stichting.
- De lange intakeperiode bij van De Korenaer, onderdeel van de Aloysius stichting, voor de jongeren.
- Een tekort aan toereikend aanbod voor (vervolg)hulp.

Thema 2: Preventie van vrijheidsbeperking

In dit thema kijkt de inspectie naar wat de hulpaanbieder doet om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te voorkomen, waarbij het belangrijk is dat preventie plaatsvindt voor, tijdens en na opname van jongeren in de JeugdzorgPlus.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
2	Preventie van vrijheidsbeperking
De inspectie verwacht dat de instelling al het mogelijke probeert om vrijheidsbeperking van een jongere te voorkomen door voorafgaand aan de plaatsing opties ter voorkoming van gedwongen plaatsing af te wegen en een jongere niet buiten kantoortijden op te nemen, m.u.v. acute crisis. Daarnaast verwacht de inspectie dat jeugdzorgwerkers met jongere en ouders signaleringsplannen opstellen en alternatieve interventies inzetten en deze opnemen in het hulpverleningsplan ter voorkoming van vrijheidsbeperking. Tot slot verwacht de inspectie dat jongeren bij binnenkomst geïnformeerd worden over de huisregels, klachtenregeling en vertrouwenspersoon.	

Bevindingen van de inspectie

Plaatsing

Uit de gesprekken met de medewerkers en gedragswetenschappers blijkt dat het regelmatig voorkomt dat jongeren in de late avond, nacht of het weekend in crisis of met spoed geplaatst worden. Medewerkers vertellen dat de intake dan niet direct kan plaatsvinden doordat er geen gedragswetenschapper aanwezig is. Daarnaast vertellen ze dat de bezetting van de medewerkers, met name in de nacht, niet optimaal is voor het borgen van een warm welkom. De managers geven aan dat er geen specifieke tijden zijn waarin er geen plaatsing mogelijk is.

De medewerkers geven aan dat zeker bij crisisplaatsingen de informatie over de jongeren vooraf nihil is, soms alleen een naam. De gedragswetenschappers benoemen dat door het geringe dossier niet direct een passend aanbod geboden kan worden. Hoeveel informatie bekend is, is ook afhankelijk of de eigen verwijzer van de jongere betrokken is op het moment van (crisis) spoedplaatsing, vertellen medewerkers.

“Ik heb voor het eerst in twee jaar deze week een reguliere geplande plaatsing.” *Gedragswetenschapper*

Informeren jongeren en ouders

Jongeren en ouders vertellen de inspectie dat ze bij binnenkomst geïnformeerd zijn over de klachtenregeling en de vertrouwenspersoon. Medewerkers vertellen dat zij de 'welkomstmap' geven als de ouders er zijn, zo snel als mogelijk na de plaatsing. Alle jongeren geven aan dat de vertrouwenspersoon regelmatig op de groep mee eet.

Jongeren geven aan dat zij de huisregels aan het begin hebben gehoord van de medewerkers, maar dat ze deze ook van andere jongeren leren. Medewerkers vertellen de inspectie dat zij de jongeren informeren in de eerste week over de huis/groepsregels en de dag routine. De jongeren geven aan dat de huis/groepsregels en de dag routine niet duidelijk worden gehanteerd door de (inval) medewerkers en dat de regels verschillen van groep. Zo mogen op de ene groep maximaal zes sigaretten per dag gerookt worden en op een andere groep veel meer. Medewerkers vertellen dat de huis/groepsregels en de dag routine niet aan de jongeren op papier worden gegeven. Deze huis/groepsregels en de dag routine hangen in de ruimte van de begeleiding, niet beschikbaar of zichtbaar voor de jongeren.

"Soms kunnen de jongeren het verdragen als de medewerkers een beetje afwijken. Dat is nu op geen enkele groep. Bij één groep hebben de jongeren zelf aangegeven dat zij duidelijkheid willen. Zij vinden het afwijken maar onduidelijk en verwarrend." *Medewerker*

Signaleringsplan

In de dossiers heeft de inspectie een duidelijk format gezien van het signaleringsplan. Ook was zichtbaar dat er per onderwerp (bijvoorbeeld suicidaliteit of verslaving) een signaleringsplan gemaakt wordt. Twee van de vijf jongeren die de inspectie sprak vertellen dat er een signaleringsplan gemaakt is en dat deze actueel is. Bij twee andere jongeren was het signaleringsplan niet meer actueel. Een jongere had nog geen signaleringsplan en gaf aan dat de reden was dat hij nog maar kort (drie weken) op de locatie verbleef. De inspectie ziet in de dossiers niet in alle gevallen een (actueel) plan. Bij navraag vertellen de managers dat de signaleringsplannen in de behandelmappen op de groep aanwezig zijn.

Medewerkers geven aan dat de methodiek Safepath en het daarbij horende werkboek helpend is om te komen tot een signaleringsplan. De medewerkers geven aan dat het maken van een signaleringsplan binnen zes weken afgerond moet zijn, maar dat dit vaak niet lukt door de dynamiek op de groep en de inzet van invalmedewerkers in verband met het personeelstekort. Uit alle gesprekken met de jongeren blijkt dat het signaleringsplan in de praktijk niet veel wordt gebruikt. Gedragswetenschappers vinden dat ouders meer betrokken kunnen worden bij het maken van de signaleringsplannen, nu is dat vooral als mededeling in plaats van het vragen om input.

Inzet alternatieve interventies

Medewerkers geven aan dat het inzetten van alternatieven belemmerd wordt door het gebouw en de groepsgrootte. Zij geven aan dat er weinig tot geen mogelijkheid is om bijvoorbeeld even apart te gaan zitten met een jongere.

“Daar moeten ze de tijd voor hebben, dat hebben ze niet.” *Jongere*

Er is per groep maar één multi-ruimte die vaak bezet is. Ook een rondje lopen samen met een jongere lukt vaak niet, omdat de collega dan achterblijft met de negen andere jongeren. De medewerkers geven aan dat zij verwachten dat als de groepen kleiner zijn daar wel tijd voor is. Zij ervaren dit nu soms in de weekeinden als er veel jongeren met verlof zijn. Dan is er tijd voor een gesprek.

Medewerkers geven aan dat de inzet van alternatieven wel steeds vaker onderwerp van gesprek is. De gedragswetenschappers vertellen dat zij zien dat medewerkers meer en meer meedenken over alternatieve interventies binnen de beperking van de huidige bouw en groeps grootte. In de dossiers leest de inspectie voorbeelden van wat is afgesproken zoals een rondje lopen, inzetten van humor, een korte time out geven, geruststellen en nadelen benadrukken (verdoven gaat je niet verder helpen). In de dag- en/of incidentenrapportages ziet de inspectie voorbeelden dat een medewerker ‘uit de situatie stapt’ en zich niet laat uitdagen. Medewerkers en gedragswetenschappers vertellen dat het hen frustreert dat het veranderingsproces rond het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen traag verloopt door een tekort aan vast personeel en de grootte van de groepen.

Vrijheidsbeperkende maatregelen in het hulpverleningsplan

De inspectie ziet in de dossiers van de jongeren de inzet en onderbouwing van vrijheidsbeperkende maatregelen beschreven. Hierbij ziet de inspectie dat in vrijwel alle dossiers dezelfde vrijheidsbeperkende maatregelen zijn opgenomen zoals urinecontrole, kamercontrole en het controleren van het lichaam (fouilleren). Bovendien staan ter onderbouwing in veel dossiers standaard zinnen, waardoor de onderbouwing voor de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen niet op maat is. Alle jongeren vertellen op de hoogte te zijn welke vrijheidsbeperkende maatregelen zijn opgenomen in het dossier.

Medewerkers en jongeren vertellen dat er nog standaard ingezet wordt op fouilleren, kamercontrole en urinecontrole bij de start van de hulp. Andere medewerkers geven juist aan dat dit inmiddels ook maatwerkafspraken zijn. Medewerkers en gedragswetenschappers geven aan dat het werken met het fasesysteem waarin de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen generiek geldt, afgeschaft is, of afgeschaft gaat worden. Het tempo hiervan is per groep nog verschillend. De gedragswetenschappers en managers vertellen dat het werken met fases en de daaraan gekoppelde generieke vrijheidsbeperkende maatregelen voor alle JeugdzorgPlus groepen wordt afgeschaft. Dit gebeurt omdat zij willen dat er zo min mogelijk vrijheidsbeperkende maatregelen worden ingezet. Daar waar het noodzakelijk is, moet dit gebeuren op basis van maatwerk per jongere vult een gedragswetenschapper aan.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat Pactum, locatie Deurne er onvoldoende in slaagt om actief te werken aan terughoudendheid rondom de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen doordat de groeps grootte, de gebouwen en de arbeidsmarktproblematiek hierin belemmerend zijn.

Wel concludeert de inspectie dat het terugdringen van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen onderwerp van gesprek is en het bewustzijn hierover wel aanwezig is en ingezet wordt bij het inzetten van alternatieve interventies.

De inspectie constateert daarnaast dat Pactum, locatie Deurne op onderstaande punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Het voor de jongeren zichtbaar maken van de groepsregels en dagroutine afspraken.
- De tijdigheid en kwaliteit van de signaleringsplannen, waar het samen met jongere en ouders opstellen van het plan onderdeel is van de kwaliteit ervan.
- De inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen moet vanaf de start op maatwerk gebaseerd zijn.

De inspectie ziet daarnaast de volgende verbeterpunten voor Pactum, locatie Deurne in samenwerking met de opdracht gevende gemeenten en ketenpartners:

- Komen tot afspraken dat opnames in de nacht, weekenden en late avond meer beperkt worden.

Thema 3: Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen

Het uitgangspunt bij de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen moet zijn: 'Nee, tenzij'. Dat is waar de inspectie in dit thema naar kijkt. De inspectie kijkt ook of de hulpaanbieder, als vrijheidsbeperkende maatregelen wel worden ingezet, voldoet aan bepaalde voorwaarden en of belangrijke rechtsbeginselen in acht worden genomen.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
3	Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen
De inspectie verwacht dat de instelling bij de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen uitgaat van het 'nee, tenzij' principe waarbij vrijheidsbeperking alleen wordt ingezet nadat alternatieven zijn geprobeerd, de toepassing multidisciplinair is afgewogen en proportioneel is. Ook verwacht de inspectie dat de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen overeenkomstig de daar bijbehorende instructies verloopt.	

Bevindingen van de inspectie

Inzet vrijheidsbeperkende maatregelen

Medewerkers en gedragswetenschappers vertellen dat er alternatieven worden ingezet om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te voorkomen, binnen de belemmeringen van de groepsgrootte en het gebouw. Een jongere vertelt dat hij een groene kaart heeft die hij kan laten zien als hij boos is, dan gaat de jongere een half uur naar zijn kamer en wordt hij die tijd met rust gelaten. Een medewerker vertelt dat een jongere erg graag schrijft en dat dit rust geeft. Het is nu de afspraak dat de jongere gaat schrijven als zij erg druk is. In de dossiers ziet de inspectie voorbeelden van het inzetten van alternatieve interventies zoals het inzetten van humor, een korte time out, gerust stellen en nadelen van het gedrag benadrukken.

De medewerkers vertellen dat de vrijheidsbeperkende maatregelen die niet zijn opgenomen in het hulpverleningsplan van een jongere alleen worden ingezet als de veiligheid in het geding komt. De medewerkers overleggen daarover overdag met de behandelcoördinator van de groep. In de avond en nacht en in het weekeinde wordt de bereikbaarheidsdienst gebeld. De bereikbaarheidsdienst wordt bezet door alle gedragswetenschappers van de locatie Deurne. Medewerkers vertellen dat zij voordat zij de bereikbaarheidsdienst bellen, zelf alles al geprobeerd hebben en in de meeste gevallen ook al hebben overlegd met de collega's van andere groepen. Als zij dan bellen en een gedragswetenschapper treffen die niet zelf betrokken is bij de JeugdzorgPlus groepen, vraagt deze lang en veel door voordat zij akkoord gaan met de inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel.

“Dan krijg ik de tip om nog even een spelletje te doen met een jongere die helemaal uit zijn of haar dak gaat. Het zou fijn zijn als ik met een jongere even kan ganzenborden, maar kom dan een keer een dienst meekijken, dan zie je dat dat niet kan.” *Medewerker*

Uit de gesprekken met de medewerkers en gedragswetenschappers komt naar voren dat over de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen die wel zijn opgenomen in het hulpverleningsplan niet eerst overlegd wordt met een gedragsdeskundige als de maatregel daadwerkelijk wordt ingezet.

Medewerkers vertellen dat veel gestandaardiseerde vrijheidsbeperkende maatregelen zoals een verplicht kamermoment zijn afgeschaft. Medewerkers vertellen dat fouilleren en het spullen doorzoeken bij binnenkomst nog wel veel gebeurt, net als een urinecontrole. De reden hiervoor is de vele spoedopnames in de nacht en late avond vanuit crisissen waarbij weinig informatie over de jongeren bekend is. Dit gebeurt alleen na overleg met een gedragsdeskundige.

Kamerplaatsing

Medewerkers en jongeren vertellen dat de kamerdeuren op JeugdzorgPlus groepen op de locatie Deurne niet op slot kunnen. Plaatsing op de kamer is altijd met een open deur. Deze plaatsing op kamer wordt volgens de medewerkers vooral ingezet als pedagogische maatregel, net als een tijdelijke aanpassing in het dagprogramma (TAP).

In de huisregels/dagroutine die vooraf waren toegestuurd las de inspectie dat kamerplaatsing of de TAP onder andere wordt ingezet na het gebruiken van een bepaald scheldwoord, te laat aan tafel komen voor het eten, het weigeren van het uitvoeren van een taak, niet mee-eten met ontbijt, geen opgeruimde kamer, negatief over groepsgenoten praten of roddelen. Ook las de inspectie dat er regels zijn zoals een (half) uur eerder naar bed als een jongere de dag ervoor te laat naar boven is gegaan voor het slapen of de kamerdeur open heeft na bedtijd (zonder reden).

De inspectie ziet de inzet van een kamerplaatsing of TAP niet terug in de dossiers. Niet bij de in te zetten vrijheidsbeperkende maatregelen, maar ook niet in de registratie van de inzet.

Jongeren vertellen dat wanneer een kamerplaatsing wordt ingezet als TAP of vanuit de huisregel, de jongere niet van kamer wordt gehaald, hij of zij moet er zelf aan denken en de tijd in de gaten houden.

De huisregels/dagroutine zijn per groep wisselend en de hierboven beschreven voorbeelden zijn een selectie uit de huisregels/dag routine van de vier groepen. De gedragswetenschappers waren niet op de hoogte van deze huisregels/dagroutines en nadat de inspectie deze liet lezen, gaven zij aan dat deze verouderd zijn en niet meer worden gebruikt. De medewerkers vertellen aan de inspectie, na het lezen van de huisregels/dagroutine dat deze nog steeds gehanteerd worden en een leidraad zijn voor de medewerkers en eventuele invallers.

Toepassing vrijheidsbeperkende maatregelen

De inspectie hoort van jongeren en medewerkers dat vastpakken en vasthouden voorkomt, al proberen medewerkers het eerst op te lossen door in contact te blijven en de-escalerend te werken. Alle jongeren en ouders geven aan dat er geen gebruik wordt gemaakt van een camera op hun kamer, maar dat deze er wel hangt in de gang.

Jongeren vertellen dat de urinecontrole veel wordt ingezet. Medewerkers geven aan dat de jongeren makkelijk aan drugs kunnen komen, op school, maar ook wordt het soms in de tuin gegooid. Medewerkers geven aan dat de relatieve nieuwe drug, meow-meow, niet goed is terug te vinden bij de urinecontrole terwijl het 'de groep wel op de kop kan zetten'.

De jongeren vertellen dat er soms gefouilleerd wordt bij de start en na verlof of als jongeren weg geweest zijn. Jongeren vertellen dat ze bij de start van de plaatsing hun telefoon in moesten leveren. Ze vertellen ook dat er afspraken gemaakt worden over wanneer ze hun telefoon weer mogen gebruiken.

Veilige ruimte

In de vooraf toegestuurde vragenlijst leest de inspectie dat er sprake is van een veilige prikkelarme afzonderingsruimte als veilige ruimte. Deze veilige ruimte is vooral bedoeld voor jongeren die een gevaar voor zichzelf, andere groepsgenoten of medewerkers vormen.

De inspectie heeft twee veilige ruimtes bekeken die op slot kunnen. Dit betrof een kale ruimte met een raam waardoor daglicht naar binnenviel. In beide ruimtes hing in de hoek een camera. In één van de bekeken ruimtes was de klok niet goed aangesloten en knipperde indringend op 00:00. In de andere ruimte was geen klok. De ruimtes beoordeeld de inspectie als aftands en het stonk er ten tijde van het toezicht. De ruimtes beoordeelt de inspectie als niet kindvriendelijk.

Voordat een jongere in de veilige ruimte wordt geplaatst, is er altijd eerst een kamerplaatsing, vertellen medewerkers. In het dossier van een jongere ziet de inspectie dit opgenomen.

"Dan denk je: "oké, misschien heb jij het nodig om jouw ladekastje tegen de muur aan te gooien". Dan blijf je bij de deur staan om de nabijheid te bieden. Als het dan ietsje rustiger wordt, zoek je weer contact." *Medewerker*

De inspectie ziet in die gevallen dat het vasthouden of vastpakken dan niet apart geregistreerd wordt in het dossier, de focus is dan op de kamerplaatsing of de plaatsing in de veilige ruimte. De jongeren vertellen dat het zelden gebeurt dat er wordt afgezonderd, vaak alleen tijdens de beginperiode. Medewerkers bevestigen dit in hun gesprek met de inspectie. Zij geven aan dat zij een directe relatie zien met de vele spoedplaatsingen waarbij er nog weinig bekend is over de jongere. Medewerkers vertellen dat zij om de 10 minuten gaan kijken als een jongere in de veilige ruimte is, maar dat dit ook via de camerabeelden kan. Soms wordt daarvoor gekozen, zeggen medewerkers, omdat er op die manier niet een nieuw conflict ontstaat als de jongere nog niet tot rust is gekomen.

Een jongere vertelde dat de veilige ruimte soms wordt ingezet op verzoek van een jongere. Medewerkers en een jongere benoemen dat op het moment van toezicht een jongere is opgenomen die meerdere malen per dag in de veilige ruimte wordt geplaatst. De medewerkers vertellen dat duidelijk is dat JeugdzorgPlus voor deze jongere niet passend is, maar dat het vinden van een vervolgplek lastig is. Met de gedragswetenschapper van de groep wordt nu een plan gemaakt, gericht op de vervolgplek maar ook gericht op bejegening richting deze jongere en het toch terugdringen van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat er bij Pactum, locatie Deurne, veel belemmeringen zijn om alternatieven voor vrijheidsbeperkende maatregelen in te zetten en dat er sprake is van inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen als pedagogische maatregel(en).

De inspectie concludeert daarnaast dat Pactum, locatie Deurne op onderstaande punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Vrijheidsbeperking is niet altijd gemotiveerd vanuit het persoonsbeeld, het persoonlijk perspectief en/of de individuele behandeling. Het inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen dient maatwerk te zijn en er mogen geen generieke maatregelen worden ingezet, zoals het pedagogisch inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen bij een jongere of het standaard/generiek inzetten van vrijheidsbeperkende maatregelen in fases. Het is wettelijk niet toegestaan om maatregelen toe te passen die niet in het hulpverleningsplan zijn opgenomen (met uitzondering van noodsituaties).
- De onvoldoende betrokkenheid van een gedragsdeskundige bij elke inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- De beperkte inzet van alternatieven ter voorkoming van het generiek toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- De veilige ruimte voldoet niet aan de vereiste voor een veilige kindvriendelijke ruimte.

Thema 4: Evaluatie en reflectie

In dit thema kijkt de inspectie naar wat de hulpaanbieder en de medewerkers doen om op passende wijze te leren van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen, om dit uiteindelijk af te kunnen laten nemen.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
4	Evaluatie en reflectie

De inspectie verwacht dat er na inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel altijd een evaluatie plaatsvindt met jongere, ouders/verzorgers en medewerkers om van te leren en ter vermindering van stress en trauma. Ook verwacht de inspectie dat het signaleringsplan na iedere incident met de jongere wordt besproken en geëvalueerd. Tot slot verwacht de inspectie dat de instelling het inzetten van alle vrijheidsbeperkende maatregelen registreert en analyseert op zowel jongere- team- als organisatieniveau om op de inzet en het beleid van vrijheidsbeperving te kunnen reflecteren en deze (verder) terug te dringen.

Bevindingen van de inspectie

Evalueren van vrijheidsbeperkende maatregelen

Jongeren en medewerkers vertellen aan de inspectie dat de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen niet altijd direct geëvalueerd wordt. Managers vertellen dat de inrichting van de huidige versie van het registratiesysteem niet passend is bij de veldnormen. De inspectie ziet in de dossiers geen evaluaties terug.

De inspectie ziet niet in alle dossiers dat vrijheidsbeperkende maatregelen worden afgebouwd, terwijl de jongeren en medewerkers vertellen dat dit wel gebeurt. Van een aantal jongeren hoort de inspectie dat een bepaalde vrijheidsbeperkende maatregel niet wordt afgebouwd, terwijl zij zelf denken dat de inzet niet meer nodig is, of al heel lang niet meer is gebeurd.

“Ik heb al 40 x een schone UC gehad, maar het wordt niet afgeschaald.
Vandaag moest ik al voor de 3de keer een UC deze week.” *Jongere*

Medewerkers geven aan dat zij verwachten als er kleinere groepen zijn, pas echt te kunnen gaan werken aan de afbouw van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen en de evaluaties. Ook geven medewerkers aan dat de evaluaties er op dit moment vaak bij in schieten door het gebrek aan tijd of een gebrek aan ervaren collega's. Jongeren vertellen dat hun signaleringsplannen niet regelmatig worden geëvalueerd of aangepast, ook niet na incidenten.

Registratie en analyse vrijheidsbeperkende maatregelen

Aan de inspectie is uitleg gegeven dat medewerkers, na registratie van een incident, de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen kunnen registreren en dat dit hier ook de evaluatie aan toegevoegd kan worden. De managers en gedragswetenschappers geven aan dat de registratie niet op orde is. Dit heeft te maken met de beperkingen van het cliënt registratie systeem, waar alleen incidenten gerapporteerd kunnen worden en niet alleen de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. Ook bestaat er nog onduidelijkheid over termen die te veel ruimte geven om te interpreteren waardoor dezelfde situaties onder andere termen worden geregistreerd. Een logisch gevolg van een incomplete registratie is het niet kloppen van de management informatie rondom de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen, vertellen de managers. Daarnaast geeft de rapportage een beeld van inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen op het niveau van alle vier de JeugdzorgPlus groepen, niet per groep. Ondanks de beperking van de cijfers, wordt de rapportage wel besproken tijdens de teamvergaderingen, vertellen de managers.

Wederzijdse consultatie

Uit de vooraf aangeleverde informatie blijkt dat Pactum, locatie Deurne, voornemens is om wederzijdse consultatie uit te voeren met Levvel. Zij zijn op het moment van toezicht nog niet bij elkaar op bezoek geweest, maar hebben wel onderling informatie uitgewisseld. Pactum, locatie Deurne neemt deel aan 'Ik laat je niet alleen'.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat bij Pactum, locatie Deurne onvoldoende aandacht is voor het evaluatie en reflectie van de veldnormen rond vrijheidsbeperkende maatregelen.

De inspectie concludeert daarnaast dat Pactum, locatie Deurne op de volgende punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Het bespreken en evalueren van het signaleringsplan met de jongere na ieder incident.
- De registratie van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- De evaluatie op casus- en overstijgend niveau van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- De analyse van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen.

Thema 5: Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie

Het is belangrijk dat het bestuur van de hulpaanbieder zorgt voor de randvoorwaarden waaronder medewerkers kunnen werken aan het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen. In dit thema kijkt de inspectie hiernaar.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
5	Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie
De inspectie verwacht dat de directie leiderschap en urgentie toont gericht op voortdurende verbetering en het creëren van voorwaarden waaronder scholing, stabiele en passende personeelsformatie en een maximale groepsgrootte van 4 tot 6 jongeren waardoor medewerkers kunnen werken aan het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen.	

Bevindingen van de inspectie

Visie op ontwikkelingsgericht werken

De gedragswetenschappers vertellen dat de basismethodieken die gehanteerd worden op de locatie Deurne van Pactum, het werken vanuit de relatie moeten verstevigen. De methodieken zijn 'veilig in verbinding', Safepath en 'nieuwe autoriteit en verbindend gezag'. De gedragswetenschappers vullen daarbij aan dat het hun visie is dat door de relatie te verstevigen, de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen verminderd wordt. Om die reden wordt veel aandacht besteed aan de methodiek. De gedragswetenschappers vertellen dat zij hier constant aandacht voor vragen in de team-overleggen, maar ook in de coachende rol richting medewerkers.

Doorontwikkeling JeugdzorgPlus

De managers laten de inspectie weten dat er een plan gemaakt is voor de implementatie van de veldnormen en dat dit deels al wordt uitgevoerd. Pactum breed is er een kerngroep samengesteld die met de gehele ombouw van de jeugdzorg belast is, de veldnormen zijn daar een onderdeel van. De managers, onderdeel van het kernteam, geven aan dat het kernteam een te grote opdracht heeft.

De managers geven aan dat zij zich realiseren dat zij te laat zijn begonnen met aandacht voor het terugbrengen van vrijheidsbeperkende maatregelen op de locatie Deurne. Mede doordat het niet alleen de implementatie is van een werkwijze, maar ook een andere visie vraagt. De managers geven aan dat hier nu veel aandacht voor is, onder andere door verschillende bijeenkomsten (zogenoemde koffiemomenten) waarbij niet alleen medewerkers maar ook de jongerenraad is uitgenodigd om met de managers en de gedragswetenschappers in gesprek te gaan.

“De teams willen wel. Medewerkers voelen zich echter nog onvoldoende toegerust, ze weten niet hoe het aan te pakken. Daar ligt een taak voor ons.” *Manager*

De managers vertellen dat de focus van henzelf te lang gericht is geweest op gesprekken met de gemeenten om de randvoorwaarden beter te borgen, zoals de SPUK gelden voor de verbouwing. Recent zijn de gemeenten Venlo en Tilburg ook doordrongen van het feit dat er op inhoud een verandering moet plaatsvinden en dat daarvoor geld nodig is om de randvoorwaarden te realiseren. De mogelijke verbouwing op de locatie start medio 2024.

Deskundigheidsbevordering

Uit de gesprekken met de managers en gedragswetenschapper en de vooraf toegestuurde informatie haalt de inspectie op dat Pactum, locatie Deurne inzet op deskundigheidsbevordering voor de basismethodieken. De basistraining Safepath en veilig in verbinding wordt twee keer per jaar aangeboden, de boostertrainingen 5x per jaar per team en tijdens elke teamvergadering is er coaching op de methodiek. Medewerkers krijgen daarnaast ook een zesdaagse training in “Nieuwe autoriteit en verbindend gezag”. In de training komt ook het leren op een juiste manier in te grijpen aan bod, om de situatie veilig te maken als het niet anders kan. Uit de gesprekken met de managers en uit de vooraf toegestuurde informatie blijkt dat deze scholing zich richt op personeel in dienst van Pactum, locatie Deurne.

Medewerkers vertellen de inspectie dat zij de trainingen gevolgd hebben en geschoold zijn. Wel geven zij aan dat de trainingen voor nieuwe medewerker soms lang op zich laten wachten doordat er bijvoorbeeld maar op twee momenten gestart kan worden met een training. Hoe medewerkers tot het moment dat zij getraind zijn, interventies of vrijheidsbeperkende maatregelen moeten inzetten wordt van (ervaren) collega’s geleerd.

Randvoorwaarden

De regiomanager schetst het probleem van de randvoorwaarden die niet voldoen. Zo geeft de locatiemanager aan dat de personeelsformatie op het moment van toezicht één van de vier groepen stabiel is en op formatie zit. De andere drie groepen zitten nog, of komen net uit de overlevingsstand. De grote instroom van jongeren rond de herfstvakantie heeft daarbij niet geholpen. De inspectie leest in de toegestuurde documenten en hoort in alle gesprekken dat er veel inval medewerkers worden ingezet. Hierbij wordt eerst gekeken naar de interne flexpool op de locatie Deurne, waarin jonge professionals werken die de groepen kennen. Pas als daar geen inzet van mogelijk is wordt er via een bureau invallers gevraagd. Medewerkers vertellen aan de inspectie dat de collega’s uit de interne flexpool niet geschoold worden.

Medewerkers vertellen de inspectie dat zij kansen zien als er geïnvesteerd wordt in de ontwikkeling van de flexpool. In de terugkoppeling aan het eind van het bezoek heeft het management aangegeven dat de invalmedewerkers meegenomen gaan worden in de methodiektrainingen.

Uit de gesprekken met de medewerkers, jongeren, verwijzers, gedragswetenschappers en de managers blijkt dat de groepsgrootte op de locatie Deurne nog niet is afgeschaald. Er zijn drie groepen waar tien plekken zijn en een groep waar negen plekken zijn. Alle plekken op de groepen waren op het moment van toezicht bezet. Daarnaast vertellen medewerkers meermaals dat het gebouw zich niet leent voor het makkelijk inzetten van alternatieven om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te beperken. De gedragswetenschappers en medewerkers vertellen dat het grote aantal spoedplaatsingen in de late avond, nacht of weekeinde met dossiers die niet compleet zijn, hierbij een extra belemmering zijn. De verwijzers vertellen dat het vinden van vervolgplekken, of plekken die plaatsing in de JeugdzorgPlus kunnen voorkomen ontbreken of door lange wachtlijsten niet beschikbaar zijn.

“We hebben een jongere op de groep die specifieke hulp nodig heeft, maar die wil niemand verder opnemen. Ik ben dit kind ook niet aan het helpen, hij heeft echt andere hulp nodig.” *Medewerker*

Medewerkers geven aan trots te zijn op hun werk. Zij vertellen dat de teamspirit onder de vaste medewerkers groot is en zij er zijn voor collega's. Ook de voortgang, soms erg klein, bij de jongeren geeft hen energie.

Financieringsstructuur

Er is een duidelijk verschil tussen de twee regio's waar Pactum JeugdzorgPlus aanbiedt met betrekking tot de tarieven die de regio's (gaan) betalen voor de JeugdzorgPlus. De tarieven vanuit de gemeenten in het oosten van het land voor de locatie Zetten beduidend hoger dan de tarieven die de locatie Deurne ontvangt van de gemeenten in Noord Brabant en Noord-Limburg. De managers geven aan dat er een groot risico is dat er onvoldoende financiële dekking is. De managers vertellen dat het gesprek over de tarieven in hun de optiek al te lang duurt en dit geeft onduidelijkheid voor de bedrijfsvoering.

Medewerkers vertellen aan de inspectie dat er verschil is tussen de locaties binnen Pactum. Zo ontvangen jongeren op de locatie in Zetten zak- en reisgeld, maar dat is op de locatie in Deurne afgeschaft. De medewerkers geven aan het schrijnend te vinden dat een jongere niet naar huis kan omdat er geen geld is of haren die niet gewassen kunnen worden omdat er geen shampoo is. Een moeder vertelde dat zij spullen opstuurt tegen hoge kosten, omdat haar dochter zelf geen geld heeft.

Conclusie en verbeterpunten:

De inspectie concludeert dat Pactum, locatie Deurne, zich bewust is welke randvoorwaarden gecreëerd moeten worden om jongeren passende zorg te bieden en het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen te verbeteren.

De inspectie concludeert daarnaast dat Pactum, locatie Deurne hierbij ook afhankelijk is van externe factoren. De inspectie acht het dan ook van groot belang dat er snel duidelijkheid komt over de financiering, zodat de doelstellingen geformuleerd in het regioplan gerealiseerd kunnen worden.

Hierbij dient als uitgangspunt te gelden dat er kwalitatief en kwantitatief toereikend en passend hulpaanbod is voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient. Tevens dienen er voldoende (financiële) middelen te zijn om toe te kunnen werken naar voldoende voorzieningen en personeel om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen verder terug te dringen.

De inspectie constateert dat Pactum, locatie Deurne op onderstaande punten niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- Zorgdragen voor een toereikende formatie personeel (kwantitatief en kwalitatief) die aansluit bij het verder terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen en het werken met kleinschalige groepen.
- Zorgdragen voor een passend scholingsprogramma gericht op het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- Zorgdragen voor voldoende ondersteuning en medezeggenschap van de medewerkers in het proces van het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen.

De inspectie ziet daarnaast de volgende verbeterpunten voor Pactum, locatie Deurne in samenwerking met de opdracht gevende gemeenten en ketenpartners:

- De randvoorwaarden beter organiseren om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen mogelijk te maken (passende gebouwen, kleinere groepsgrootte en de personele bezetting op de groepen).

Bijlage: Verantwoording van het toezicht

De inspectie voerde het toezicht bij Pactum, locatie Deurne uit in november 2023. Om tot een gefundeerd oordeel te komen, gebruikte de inspectie voor het toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen is met elkaar vergeleken en gewogen. Voor het toezicht zijn de volgende bronnen betrokken:

- Individuele gesprekken met vijf jongeren.
- Telefonische gesprekken met vier ouders/verzorgers.
- Telefonische gesprekken met drie verwijzers.
- Gestructureerde interviews met:
 - Regiomanager, locatiemanager, hoofd behandeling locatie Zetten.
 - Drie gedragswetenschappers, waarvan 1 gekoppeld aan het onderwijs van De Korenaer, onderdeel van de Aloysius stichting en het hoofd behandeling locatie Deurne.
 - Zeven pedagogisch medewerkers.
- De check van vijf dossiers van jeugdigen, onder andere op de aanwezigheid van een signaleringsplan en registratie (mogelijke) inzet en toepassing vrijheidsbeperkende maatregelen. De inspectie zag de dossiers in van de jongeren waarmee zij heeft gesproken.
- Observaties van de afzondering/veilige kamer.
- Analyse van de volgende documenten:
 - ingevulde vragenlijst met betrekking tot opleiding en training medewerkers, toepassing en registratie van vrijheidsbeperkende maatregelen en crisisplaatsingen;
 - bovenregionaal plan Transformatie JeugdzorgPlus. Gebied Zuid Oost en de regio Zuid-Limburg, maart 2021;
 - verloop- en verzuimcijfers personeel Pactum, locatie Deurne;
 - overzicht PNIL-inzet januari tot september 2023;
 - welkomstmap, locatie Deurne, JeugdzorgPlus;
 - Pactum, Basismethodiek Veilig in Verbinding;
 - overzicht groepen Pactum, locatie Deurne;
 - dag routine, regels en waarden van de groepen: Olivijn, Onyx, Bariet en Topaas.

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl